

beregnte, hvad Fordeel der er forbunden med en kortvarig Nedsættelse, eller at de skulde indlade sig paa Noget, der ikke er sikkert, som altid maa betragtes som en Prøve eller et Forsøg; det er ikke let at fremkomme med Forslag om Nedsættelser for Actionairerne, naar de see, at de strax have Tab, og at de Fordele, der i Fremtiden skulle komme, ere mindre sikke. Naar man seer hen til Erfaringen i andre Lande, saa troer jeg ogsaa, at det har temmelig Meget at sige. Jeg skal f. Ex. pege paa, hvad der i den senere Tid er foregaaet i Belgien med Hensyn til saadanne Nedsættelser, som viser, at om de end i Begyndelsen give Tab, saa kunne de dog til Slutning komme til at give betydelig Fordeel. Dertil kommer endvidere, at det ingenlunde er rigtigt at sige, at det altid er det rette Formaal, det rette Standpunkt, at see hen til, hvorvidt den høieste Indtægt kan faaes. Man har mange Exempler, jeg erindrer f. Ex. netop en bestemt Erfaring ved to fremmede Jernbaneselskaber om, at en saa uhyre Nedsættelse som en Nedsættelse i Tarifferne til $\frac{1}{8}$ af, hvad de før vare, bringer et Tab, men et meget lidet Tab, en Nedsættelse af $\frac{1}{2}$ og 1 pCt. i den Dividende, som man tidligere har faaet. En saadan Nedsættelse er øiensynlig et Tab for Vedkommende, et Selskab kan ikke gaae ind derpaa, medmindre man i alt Fald tør antage, at der meget hurtigt vil ske en Forandring deri, men Staten maa ubetinget kunne gaae ind derpaa, fordi det er indlysende, at den ved slige overordentlige Nedsættelser, der ere til stor Fordeel for Publicum, vinder langt Mere end det ringe Tab, der her maa bæres af dem, som eie Jernbanerne. Det er saaledes ingenlunde det Rigtige altid at see paa Indtægten. I Virkeligheden er dette fra vort Standpunkt, som ellers gjøre oeconomiske Grundsætninger gjældende, ikke nogen Inconsequents, thi Sagen er jo den, at det, der foreligger i de fleste oeconomiske Forhold, og det, som bringer os til at tale Frihedens Sag og anbefale at overlade Alt til Publicums, til den private Interesse, findes, som allerede er antydning af en tidligere Taler, slet ikke her, fordi der ikke her er en fri Concurrence. Det er jo igjennem Concurrencen, at denne Udvælgning finder Sted, at det bliver saubt, at Forholdene i Almindeligh-

hed bedst bestemmes, naar de bestemmes efter Priserne, efter hvad der betaler sig. Men her er ingen Concurrence tilstede. Selv om der ikke her er givet noget virkeligt Monopol, saa er der et naturligt Monopol tilstede, og her gjælder saaledes ingenlunde de oeconomiske Betragtninger, som ellers bringe os til at anbefale Friheden og at overlade Alt til den private Interesse. Her finder og maa naturligvis finde et Monopol Sted; det er endog saa naturligt, at man mere søger at udvide dette og samle denne Vedrift til meget store Genheder; det gjør man næsten overalt mere og mere i en meget stærk Grad i den nyeste Tid. I mine Dine vilde det ogsaa i og for sig være et Fortrin, at Driften blev samlet ved det sjællandske Jernbaneselskab, men endnu større Fordeel maa det dog være, at Staten tager den samlede Ledelse af disse Samfærdselsmidler i sin Haand, og, naar jeg skal anstille en Sammenligning, saa er et monopoliseret Selskab bedre end mange smaa, splittede Selskaber; men, naar Sammenligningen er imellem Staten og store monopoliserede Selskaber, saa foretrækker jeg for mit Vedkommende ubetinget Staten, fordi saadanne store monopoliserede Selskabers hele Virksomhed i høi Grad er ledsaget af mange Misligheder, deres Stilling i Staten er ingenlunde altid meget heldig og ønskelig. Her er det jo tillige Tilfældet, at vi ikke blot ville kunne opnaae Genhed med Hensyn til fremtidige nye Anlæg, men at det Samme ogsaa i høi Grad gjælder med Hensyn til Post- og Telegraphvæsenet. Ogsaa med Hensyn til Pensioneringen kan der finde en meget heldig Combination, og dermed afskillig Besparelse Sted. Med Hensyn til Post- og Telegraphvæsenet vil der ganske vist kunne finde en Forbindelse Sted, som maaskee neppe vil indtræde i den nærmeste Fremtid, men som dog sikkert vil indtræde i en ikke saa meget lang Fremtid. Med Hensyn til Telegraphen er der jo det høist abnorme Forhold tilstede, at der f. Ex. kan være anlagt en Jernbane med sin Telegraph ad samme Vej; men, fordi Telegraphvæsenet er spredt paa forskjellige Hænder, maa man anlægge en Statstelegraph ved Siden af, og saaledes anvende meget betydeligt forøgede Omkostninger derpaa, medens een Telegraph eller